

הלכות פסח סימן תפז תפח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יג]

ב'יצלה ו'בא' לא תזכיר של שבת לא יצא⁽¹⁴⁾ וכו', וצריך ציין⁽¹⁵⁾.
 (14) ואם כשחזר להתפלל התפלל רק תפילת שבת ולא הזכיר את היום טוב, כתבו המאמר מרדכי (סי' רסח ס"ק ט) והמטה אפרים (סי' תקפב ס"א) והחסד לאלפים (סי' תכג ס"ג) שלא יצא ידי חובה. מאידך, בארחות חיים (ספינקא, סי' תצ ס"ק ט) כתב שאף לכתחילה יכול לחזור ולהתפלל רק את התפילה ששכח להזכיר, ובשו"ת אגרות משה (אריה ח"ד סי' ע' אות יד) כתב, שבדיעבד יצא ידי חובה, והוסיף, שבתפילת מוסף אולי אף לכתחילה טוב יותר להתפלל רק מה שחיסר, דעת הגר"ש איערבך (הליכות שלמה תפלה פט"ז סי' א' ודבר הלכה אות ב) שכשחזר להתפלל צריך לכתחילה להזכיר בכל התפילות את שניהם, אך בדיעבד יצא אף אם הזכיר רק מה שחיסר. וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תכה ס"ק ט) לענין מוסף של שבת ראש חודש.

קרבנות מוסף השבת יחד עם פרשת התמיד, מ"מ ביום טוב אין לומר את פסוקי קרבן המוסף של אותו יום, כיון שקוראים בתורה פסוקים אלו.

(2) ובטעם הדבר שמתחיל השי"ץ בשלשת הרגלים מהאל בתעצומות עתך, כתב הלו"ש (סי' א) ששלשת הרגלים הם זכר ליציאת מצרים, המורה על תעצומות עזו ויכולתו הגדולה.

(3) ובמקום שאומרים בברכות קריאת שמע פיוטים, כתב לעיל (סי' סח ס"ק ה) שבפסח שבו מאריכים החזנים בניגונים, טוב יותר לומר את הפיוטים קודם שמתחילים לומר ברכת יוצר אור, כיון שרוב הפיוט אינו מעין הברכה, ואם ישנה בה כדי לגמור את כולה יחשב להפסק, והוסיף, שאם לא אמר את הפיוט עד שסיים את ברכת יוצר המאורות, שוב לא יאמר.

[שעה"צ ס"ק א]

בן מנחם שיר ליום השבת אומרים⁽⁴⁾.

(4) ופרק 'במה מדליקין' שרגילין לאומרו בשבת, כתב במשנ"ב לעיל (סי' ער ס"ק ג) ולקמן (סי' תרמב ס"ק א) שאין לאומרו ביום טוב שחל בשבת, ובטעם הדבר כתב לעיל (סי' ער שם) ובשעה"צ לקמן (סי' תרמב ס"ק ג), שביום טוב שחל בערב שבת אין לאומרו כיון שלא יכול לומר עשרתם, שהרי אין מעשרים ביום טוב, ומשום לא פלוג אין אומרים פרק זה גם כשיום טוב חל בשבת, וראה מה שכתבנו לעיל (שם).

[משנ"ב ס"ק ב]

וגמרינן ההל' וכו', וְלָגַמְרָא עַד סוּף הַהַלְלָה וכו', קריאה למפרע ולא יצא⁽⁵⁾.

(5) ובשקוראים הלל ביום טוב בבית הכנסת, כתב לקמן (סי' תקס ס"ק יד) שמצוה לומר ולשיר בעת הקריאה.

(6) ואם נזכר בטעותו רק אחרי שסיים את כל ההלל וגם בירך את הברכה שלאחריו, כתב בביה"ל לקמן (סי' תרצ ס"ד סוף ד"ה א"ן) לענין קריאת המגילה, שאם חיסר אפילו תיבה אחת, צריך לחזור ולקוראה בברכה, והביא שהחיי אדם כתב שאם חיסר תיבה שאינה מפסידה את משמעות הקריאה, יחזור לקוראה בלא ברכה, ובשעה"צ כאן (סי' ב) כתב שדין ההלל כדיון קריאת המגילה, ואם עדיין לא סיים את קריאת המגילה, כתב השו"ע הלכות (סי' תרצ ס"ז) שכיון שלא הסיח דעתו ממנה לא יחזור לברך.

ואם חיסר אות אחת, כתב בביה"ל לקמן (שם) שלענין קריאת המגילה אפילו אם חיסר אות אחת צריך לחזור, ומשמע שדין כמו שחיסר תיבה ועליו גם לחזור ולברך.

ואם טעה ואמר חצי הלל כמו בראש חודש, דעת הגר"ש אלישיב (שיעורי מן הגר"ש אלישיב ברכות ד, א) שאם הסיח דעתו צריך לחזור ולברך ולהתחיל מלא לגוי, והוסיף, שאם סיים את החצי הלל וברך לאחריו, נחשב כהיטה הדעת וולענין מה שמברך על חצי מצוה, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' תרצ ס"ק יח) וכן כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל תשובה שמד בסוף הספר) שאם הסיח דעתו, יתכן שצריך לחזור ולברך, וצ"ע לעיין בשו"ע הלכות (סי' תרצ ס"ו), וכן כתב בשו"ת הלוי (ח"ז סי' סב וחי"ח סי' לט) ברעת המשנ"ב, שצריך לחזור ולברך.

(7) ובטעם הדבר שהקורא הלל למפרע לא יצא, כתב לעיל (סי' תכב ס"ק כו) על פי הגמרא (מגילה יו, א) שדיון זה נלמד מהפסוק 'ממזרח שמש עד מבוא מההולל שב ה"י' - מה השמש הולכת בסדר ממזרח למערב, כך קריאת ההלל צריכה להיות כסדר דוקא ולא למפרע.

המשך במילואים עמוד 40

(15) וכיון שנשארו המשנ"ב בצורך עיון, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל תשובה שמג בסוף הספר) שפסק ברכות להקל, ולא יחזור להתפלל.

[משנ"ב ס"ק טז]

היני בקדינות אלו, ומנהג ספרדים לומר⁽¹⁶⁾.

(16) והנהיגים בשיטת הגר"א, כתב בשו"ת אגרות משה (אריה ח"ב סי' צד) שנהגים לומר הלל זה, והרי"מ טקובנינסקי (בלוח ארץ ישראל ובספרו ארץ ישראל סי' יז ס"ה) כתב, שמנהג ארץ ישראל לומר הלל שלם בברכה, והוסיף שיש נהגים שלא לברך ולבקש מהשי"ץ שיוציא אותם בברכתו, וכפי שנהג הגר"ש סלנט, וכן כתב הא"א (בוטשאטש, ס"ד) שהנכון בזה שאחר יברך ויכוונת כולם לצאת ידי חובה, מאידך, מנהג החזו"א (דינים הנהגות פי"ז סכ"ט וארחות רבנו ח"ב עמ' פא) היה לאומרו בלי ברכות, והגרי"ח מברסק (הגדה של פסח מבית לוי עמ' צ) נהג גם בירושלים שלא לומר הלל זה כלל.

ומי שנדגג שלא לאומרו ומתפלל בבית הכנסת שנהגים לאומרו, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שאסור לו לשנות ממנהג הציבור ויאמר הלל עמהם, ולענין הברכה, אם אין ניכר הדבר שלא מברך, אינו צריך לברך, אבל אם ניכר הדבר, וכל שכן אם הוא שי"ץ במנין הזה, עליו לברך.

והנהגו לומר הלל ומתפלל בבית הכנסת שלא נוהגים לאומרו, כתב הברכי יוסף (ס"ק ה) שיכול לאומרו ביחידות עם הברכות, מאידך, הגרי"ש אלישיב (הגדה של פסח על פי פסקיו עמ' 21) הורה שלא יאמר הלל זה, כיון שוודאי חובת הציבור, והוסיף, שנשים המתפללות בעזרת נשים נחשבת תפילתן לחפילה עם הציבור, ואומרות הלל עם הציבור.

סימן תפח

סדר תפלת שחרית של פסח

[משנ"ב ס"ק א]

ש'אומרים קדם פסוקי דזמרה⁽¹⁾ וכו', ב'רפת 'עשמת' פ'מו ב'שקח'⁽²⁾ וכו', ב'רפת 'יוצר אור' פ'מו ב'הל'⁽³⁾.

(1) ובענין אמירת סדר קרבנות היחיד ביום טוב קודם התפילה, כתב לעיל (סי' א ס"ק יז) שיכול לאומרו בקורא בתורה, אבל לא יאמר את היחיד רצון שלאחריהם, וראה מה שכתבנו שם.

ופסוקי קרבנות המוסף של יום טוב, כתב השי"ע לעיל (סי' מח סי' א) שאין לאומרם ביום טוב, ואף שבשבת נוהגים לומר את פסוקי

מילואים

הלכות פסח סימן תפז תפח

המשך מעמוד צג

הרמ"א לעיל (סי' תכב ס"ב) שבדעבר יצא ידי חובה, ובטעם הדבר כתב המשגיב שם (סי' יג), שלשון 'גומרי' אינו בדוקא לשון סיום, שכן 'גומרי' כלשון חכמים משמעותו לפעמים הוא כמו 'קורא'.

10) אמנם, לעיל (שם סי' נז) כתב דין זה שיאמר הלל עם הציבור, על ימים שבהם אין גומרים את ההלל, וכדי לצאת ידי דעת הפוסקים שיחיד אינו מברך על ההלל בראש חדש, וכאן כתב כן גם על ימים שבהם גומרים את ההלל, שבהם לדברי הכל היחיד מברך עליו, וכמו שכתב במשגיב (שם).

ואם שכח לומר 'יעלה ויבוא' בתפילת הלחש ונזכר קודם ההלל, כתב הרד"מ תורה (סי' תכב ס"ב) בשם שו"ת תפארת צבי (אריח סי' טו) שתחילה יאמר הלל בציבור ואחר כך יחזור להתפלל, אבל כשמתפלל ביחידות, תחילה יחזור להתפלל ורק אחר כך יאמר הלל, וכן הורה הגר"ש איערבך (הלכות שלמה ראש חדש פ"א הע"ה) [אלא שהוסיפו בהערה שם, שלדעתו יתכן שאף כשמתפלל ביחידות יכול לומר את ההלל תחילה]. מאידך, הגר"ח קניבסקי (אש"י ישראל פליט הע"ה ק"ד) כתב שאף כשהוא בציבור, טוב שיתפלל מיד.

[שע"צ ס"ק ז]

באמצע פסקי דקדוקה שלא נפסקי¹¹.

11) ובטעם הדבר כתב לעיל (סי' תכב ס"ק טו), שכשיאמר הלל באמצע פסקי חמרה יפסיד את הברכות של ההלל, כיון שבאמצע פסקי חמרה אינו יכול לברך.

ואם עבר וקרא למפרע וכבר סיים את ההלל ובירך לאחריו, כתב לעיל (שם) שלענין ראש חדש יש לעיין האם כשחזר וקרא כסדר צריך לחזור ולברך, ומשמע מדבריו שבימים שבהם גומרים את ההלל, כשחזר וקרא כסדר צריך גם לחזור ולברך.

ובגדל 'קורא למפרע', אם קרא פרק שלם שלא כסדר [דהיינו שהקדים פרק שלם לפרק שלפניו], כתב לעיל (שם) שאף שנכון לחזור ולקרואו כסדר, מימ לענין הברכה כתב (שם ובשע"צ סי' כח) שצ"ע אם יחזור ויברך, כיון שיש הסוברים שהמקדים לקרוא פרק שלם שלא במקומו אינו נחשב כקורא למפרע.

ואם דיגל פסוק או תיבה וזכר מה שדילג, כתב לעיל (שם סי' כו) שיחזור לתחילת המזמור שלגביו הוא מסתפק.

[שע"צ ס"ק ב]

הוא הדין קא¹².

8) ואם קרא מילה באופן ששינה את המשמעות, וזכר בכך רק לאחר שכבר סיים את ההלל ובירך לאחריו, כתב בביה"ל לקמן (סי' תרצ ס"ד סוף ד"ה אין) לענין קריאת המגילה, שכשהחזר לקרוא לא יברך שנית.

[משגיב ס"ק ג]

9) ואם 'לגמדי', יצא¹³ וכו', הלל עם הצבור ואחר כך יתפלל¹⁴.
9) ואפילו בימים שאין גומרים בהם את ההלל, אם בירך לגמרי, כתב

הלכות פסח סימן תפח תפח

המשך מעמוד 186

ובאופן זה שטעה וקרא ביום הראשון את הקריאה של היום השני, כתב הפמ"ג (סי' תצ א"א ס"ק ג) שמשמע בפריח שלמחרת יקראו עוד פעם את הקריאה של היום השני, והסתפק הפמ"ג (הובא בביה"ל שם סי' ד"ה סימן) למה לא יקראו ביום השני את הקריאה שדילגו, וכמו שעושים באופן זה בחול המועד.

[משגיב ס"ק יא]

[צ"ל לעיל סימן קיד קע"ה ג].

21) ובביאור מחלוקתם, ראה במשגיב שם (סי' ג).

ובמקומות שמתפללים תפילת טל או תפילת גשם קודם מוסף, כתבו בשו"ת הר צבי (אריח ח"א סי' נח) והכף החיים (סי' קיד ס"ק יד) שנחשבת כהכחה, ויש לשנות את ההוכחה כבר בתפילת מוסף בלחש.

ואם טעה והתחיל לקרוא מזה הקרבנות, כתבו המקור חיים (וכאן קיצור הלכות סי' ג) השערי אפרים (שער ח סי' ג) שאם עדיין לא אמר העולה לתורה את הברכה שלאחר הקריאה, יחזור לקרוא ויבחדש הראשון, ואם כבר בירך, אין צורך לחזור. הוסיף השערי אפרים, שהוא הדין אם קרא רק עד 'מלבד עולת הבוקר'.

ואם טעה וקרא ביום הראשון של פסח את הקריאה של היום השני [ישיר או כשבי וכו'], כתב הברכי יוסף (סי' ד) שיצאו ידי חובה, ואם נזכרו באמצע הקריאה, כתב השערי אפרים (שם סי' א) שאם כבר קראו לו שלשה פסוקים, יברך את הברכה שלאחר הקריאה ויעברו לקריאה הנכונה, ואם עדיין לא קראו לו שלשה פסוקים, יאמרו עמו שלשה פסוקים ויברך ברכה אחרונה, ויעברו לקריאה הנכונה. מאידך, הפתחי שערים (שם) והכף החיים (סי' כח) הביאו שיש הסוברים שגם אם נזכרו באמצע הקריאה, שוב לא יעברו לקרוא בפרשת 'משכו וקחו'.

הלכות פסח סימן תפח תפט

המשך מעמוד צד

במשגיב שם (סי' י) שכוין שאינה מחייבת במצה אינה יכולה לומר ציבורי, ואילו הרמ"א כתב (שם) שיכולה לברך, ובביאור דעתו כתב

לענין אשה המקיימת מצות עשה שהזמן גרמא האם יכולה לברך על כך, כתב השו"ע לקמן (שם) שאינה יכולה לברך, ובביאור דעתו כתב

הלכות פסח סימן תפז תפח

צג באר הגולה

(יד) צריך לתזר ולהתקדש (ז) ב'מצלה ונבוא' (השי"ת מהר"ל), מיהו, אם לא התקדש ב'מצלה ונבוא' (טו) אינו צריך לתזר (כ"ג). ושלתי-צבור ששבת להתקדש של יום-טוב בשבתות, ענין לעיל סימן קכז: ד' בליל ראשון של פסח (טז) וכן גומרין ההלל בצבור בנעילה בברכה תחלה וסוף, וכן בליל שני של שני ימים טובים של גלויות: הגה וכל זה (טז) אין אנו נוהגים בו, כי אין אנו אומרים בלילה בבית-הסנסת ההלל כלל:

תפח סדר תפלת שחרית של פסח, וכו' ג' סעיפים:

א *שחרית נכנסים לבית-הסנסת (א) וקורים (ב) הזמירות של שבת ומתפללין תפלת שחרית, (ב) ג'גומרין ההלל (גומברין) (ג) וכן (ג) לקרות ההלל". י'אין מפסיקין בו אלא (ד) בדרך שאמרו

שכן נראה מהפירוש הפשוט - דרכות וכן נהגו הגדולים) ד צאנזי לעיל סימן תכב

שערי השובה

[טז] גומרין. עכ"ל. וענין בפרוה שכתב בשם רבינו שאם קל בשבת קורים הלל קדם וקבלה תפירת כתב שלא נהגו כן רק חזירי קדש. וענין בשבת בית-החיה במעשה ששעה השי"ת והתחיל בברכה הלל אין מתדירין אותו בשביל המריר שאינו רק למענה, וגם כי אין בו חובה מנהי שחזירי מנהג אשכנזים שלא לאמרו בבהכ"מ פולח. ע"ש: [כז] לקרות. וענין בשאגת-אזנה סימן טט עסקים אם אמר הלל בירוש או

לאותם גדולים שאין טכספים להתקדש אין למחות בשום אדם אם מזכירו דהא אין כאן ברכה לבשלה אלא הנזרה לתזר ואין תפסד בכך. עין שם: (טז) גומרין. וכן הוא על-פי קבלת הארי"ל:

(ה) הזמירות. ואמרים מזמור שיר ליום השבת, ד"ט נפי אקרי שבת, ר"ס. וי"ל סימן נא סי' י"ד כ"ש"ש: (ז) לקרות. ולא לגמר, דשפא תזל טבה

באר היטב

וט"ו סבב; אם הוא במקום שאין יתן בעיר לכל הקהל רק ליחידים, יש לקדש בבהכ"מ להוציא מי שאין לו יתן, ע"ש. ועכ"ל: (ז) ב'מצלה ונבוא. ורב האחרונים הספיקו שאין להתקדש שבת ב'מצלה ונבוא. והט"ו פסק, דאע"ג דבבית-הסנסת וכן ב"רה אין לתקדש של שבת ב'מצלה ונבוא מ"מ בתפלת התנן יש להתקדש, וענין בו שהצריך בנה והצלה לבסוף אפילו לאותם גדולים שאין טכספים להתקדש אין למחות בשום אדם אם מזכירו וכן הוא על-פי קבלת הארי"ל:

משנה ברורה

לכו' ממילא לא התקדש גם של שבת, מכל מקום כיון שחזר והתקדש ב'מצלה ונבוא, שאמרו ביום השבת מהו וזכור חג פלוני הנה, יצא, דהא על-כ"ל פנים התקדש של שבת בתוך הברכה. ומשמע מלשון זה, דאם גם ב'מצלה ונבוא לא התקדש של שבת לא יצא"י, ויש לענין, דהא מוזכר שבת ב'מצלה ונבוא, שאמרו "והתחילו וכו' שבת ומועדי קדשך"? ואולי משום דהוא מזכירו רק סמוך לתחילתה לכו', ונאנן בעינן שיהא פותח נמי בשל שבת, כדאיתא בגמרא. וצריך עי"ש: (יד) צריך לתזר ולהתקדש. כמו שמזכיר שניהם ב'צאתה בכתבתך: (טו) אינו צריך לתזר. ויש בזה פלגא דנבואתא אם צריך להתקדש, ולכן בריב"ד אין צריך לתזר, וגם בלאו הכי הרי התקדש פעם אחת ב'צאתה בכתבתך, ואינו לעכובא בריב"ד ללילי עלמא. ויש, דהרבה אחרונים הספיקו שאפילו להתקדש אין להתקדש של שבת ב'מצלה ונבוא, וכן המנהג. וענין בלביש שפכה טעם נכוז לזה, שצדק 'מצלה ונבוא נתפטר על הנתיקה ועל הפקידה, ואין שך וברוך אלא ביום-טוב וקראש-חדש, דהתיב "וביום שמתחכם ובמועדיכם הבראשי הקדשכם וגו' ונזכרם", ולא נזכר שם שבת כלל: ד (טז) אין אנו נוהגים. התו' במדינות אלו. ומנהג ספרדים לומר:*

באר הלכה

שהתקדש שבת באמצע, והפרי חדש יעוד פתח פסקים חולקים עליו, דכיון שהתקדש שבת לכו' או יום-טוב לכו' לא יצא כיון ששנה התחילתה ממנובש ששבעה חכמים. ולעניות דעמי תהי נראה לחלק, דאם דלג של שבת לא יצא ואם דלג של יום-טוב יצא, דיש לומר דאף לרבי דהוסיף לחתם אף בשל יום-טוב התו' רק להתחלה אבל בריב"ד אם לא חתם רק בשל שבת מזה דהיא, דבדאי לא פליגי על בית-ההלל דצדק נסח הברכה היא רק לחתם בשל שבת, אלא דלכתחלה הוסיף אף בשל יום-טוב, ויש הוסיף לזה מתירושלמי. דשם אחר כך בשם רבי גופא בבית-ההלל דהיא, דהכי איתא שם: אית פנויי קמי פותח בשל שבת וחזתם בשל יום-טוב, ואית פנויי קמי פותח בשל יום-טוב וחזתם בשל שבת, רבי אומר פותח בשל שבת וחזתם בשל שבת ומזכיר של יום-טוב בתחום, אמר רבי שמעון כן פני משום רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי, עד כאן לשון תירושלמי, הרי רבי נקט שם משם בבית-ההלל דהיא, ופסקין גם שם דהלכה כרבי; ואלא יסתר דברי רבי אהר"י וכן הפסקת-הלכה אהר"י. צריך לומר דשם קאי על עקר נסח הברכה ואלקא דבית-ההלל, דמדין רבי דצדק נסח הברכה ואף לענין דיצדק שלא יצא אם שבת הוא לטעם בשל שבת, דלא פליגי טה על בית-ההלל, ועל זה אחר כך שם

א (א) וקורים הזמירות וכו'. התו' המזמורים שאומרים קדם פסוקי ד'מרה, וגם מזמור שיר ליום השבת (ה) אומרים, ד'יום-טוב נפי אקרי שבת. וכן אומרים ברבת 'נשמת' כמו בשבת. ואחר 'ברכב' אומרים ברבת 'יוצר אורי' כמו בחול: (ב) ג'גומרין ההלל. ואם חסר פסוק אחר (ג) או תבה אחת, צריך להתחיל אחר-כך מאותו פסוק ולגמר עד סוף ההלל, דאם יאמרו במקום שצדק הו' לה קריאה למפרע ולא יצא"י: (ג) 'לקרות ההלל'. רוצה לומר, שלא יאמר לגמר ההלל, דשפא תזל טבה או אות אחת (ג) ויש חשש ברכה לבשלה. ואם אמר 'לגמר', יצא". בתקום שפגנו לומר 'לגמר', אין לבטל מנהגם [פ"ג]. אם בא לבית-הסנסת סמוך להלל, יקרא תחלה הלל עם הצבור ואחר-כך יתפלל, והוא שלא יצטרך זמן קריאת שמע ותפלה על-ידי זה. וענין לעיל בסימן תכב (ז) במשנה ברורה ס'צו-קטן טו: (ד) בדרך שאמרו בקריאת שמע וכו'.

שער הצינור

(ה) פה שאין כן בקניטת יום-טוב אין אומרים מזמור שיר ליום השבת ביום-טוב נק לשלל יום-טוב בשבת. ויש מקומות שאין אומרים 'לכה דורי' משלל יום-טוב בשבת או בחול-המועד פשחל בשבת, רק כמזמור שיר ליום השבת אומרים" (פ"ג) לא תצטקתי פרט זה לעיל בסימן תכב במשנה ברורה ס'צו-קטן כז, דשם עצם הדיון של פסוק אחר גמדין לא בדיקא. כמו שכתבתי בפאר הלכה בדבור המתחיל 'למפרע'. ענין שם, טה שאין כן הטא סתרי מיום-טוב של פסח כבי' ימים תראשונים שאומרים בקם ההלל, דבזבח בגולה דף יו דהלל ומגלה שרין, ולענין מגלה פסח הרי"ן בקרא דכיון דשמטי פסוק או פכה אחת דיון שנה, וממילא פשוט דהוא דיון לענין הלל. ועל-כך צריך לומר מאד ב'מים שגומרין תשלל שלא יקרא סבותא בצעות שמשנה הענין על-ידי זה, דלענין מגלה מהמרין פנה, דראיקא לקמן בסימן חרצ סעיף ד, ענין שם במגן-אברהם, והוא דיון הב"א: (ג) לשון המזמור בשם תרי"ם, ולקאות אף אם יבדך 'לקרות', אם ידלג מההלל גמדין לא יצא פכו במגלה, וכדפסקין לעיל בסימן תכב באסוף דאם קרא וטעה יהוה ליקום ששעה? ואפשר לומר דטכר ר"ט פדעה ראשונה שבסימן חרצ לענין מגלה סעיף ד דאין תדקדקין בטעויות, דהתו' אף אם לא קרא טבה סתוקה בסימן יצא, ומסתברא דהוא דיון לענין הלל, וזהו אמר: אם יאמר 'לקרות' לא יהיה חשש ברכה לבשלה, טה שאין כן אם יאמר 'לגמר', אף אם ידלג אות אחת הרי לא גמר ויש כאן חשש ברכה לבשלה: (ז) לענין אם הוא עומד באמצע פסוקי ד'מרה שלא יפסיק"י. אכן אם הוא עומד בין הישפוח ליוצרי יפסיק כדי שיאמר הלל בצבור [דה"ת], ותנוי אם הוא יודע שאחר-כך לא ידפון לו צבור שאמרו ההלל:

הַלְבוֹת פָּסַח סִימַן תַּפַּח

בַּקְרִיאת שְׁמַע: (ה) בְּאַמְצַע הַפֶּרֶק שׁוֹאֵל בְּשָׁלוֹם אָבוֹי אוּ רַבּוֹ וּמַשִּׁיב שְׁלוֹם לְאָדָם נִכְבָּד שֶׁנֶּתַן לוֹ שְׁלוֹם, וּבֵין הַפְּרָקִים שׁוֹאֵל בְּשָׁלוֹם אָדָם נִכְבָּד וּמַשִּׁיב שְׁלוֹם לְכָל אָדָם: חגה (ו) וְנִזְקָא בִּשְׁנֵי יָמִים הֲרַאשׁוּנִים שְׁנוֹמְרִים פֶּסַח הַהַלֵּל דִּינָא הִכִּי לְעֵצוֹן הַפֶּסַח, אֲכַל בְּיָמֵים שְׁאִין גִּזְרִין, עַצְוֹן לְעֵיל סִימַן חֻכָּב סְעִיף (ד). הָאֵדָם פֶּסַח (ו) בְּאַמְצַע (ז) וְשִׁקְחָ אֶפְלוּ כַּדִּי לְגַמּוֹר אֶת כְּלוֹ, אֵינוּ צָרִיף לְחַזֵּר אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁפֶסַח: ב' יִבְהַלֵּל, (ח) אֶפְלוּ עֶשְׂרֵה (ג) קוֹרִין פְּאָחַד: ג' [א] מוֹצִיאִין שְׁנֵי סְפָרִים, וְקוֹרִין בְּרֵאשׁוֹן תְּמוּשָׁה גִבְרִי (וְאָם מוֹסִיפִין בְּיוֹם-טוֹב, עַצְוֹן לְעֵיל רִישׁ סִימַן רַבֵּב) בְּפִרְשַׁת בַּא' מִן 'מִשְׁכּוֹ' עַד 'מֵאָרֶץ מִצְרַיִם עַל צַבְאָתָם', (ט) וּמִפְּטוֹר קוֹרָא בְּשֵׁנֵי בְּפִרְשַׁת פִּינְחָס 'בְּחֻדֹשׁ הָרֵאשׁוֹן' וּמִפְּטוֹר בִּיהוּשַׁע (י) 'בְּעַת הַהִיא', וּמִתְפַּלְלִין תְּפִלַּת מוֹסֵף, (יא) 'וְאִין מְזַכְרִין גְּשָׁם מַכְאֵן וְאֵילָף' (עַצְוֹן לְעֵיל סִימַן (ז) קִיד סְעִיף (ג), וְכֵן פּוֹסְקִים (יב) מִשָּׁם וְאֵילָף

ה טם זה ציניו שם
ו בריאה מילה כיא
ז ראי' יש ושאר
פוסקים בשם רב
קדום, וכתבו: ואלו
רבות מבראי' הנהגו
בו ובראשית אסורה
שיצא בו ספיר
חולה וכתבו אנה
דאמר שאמר ספיר
ולכתום וכו' מילה
ליא ח בריאה מילה
שם ט עיניו ליעל
דכתיב קיד

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

לא אנו חוזר ואומר פסוק, החל דרום דרמן, ע"ש: [*] מוציאין ב' ספרים ב'... עין מה שכתבתי שצריך שער ח באם טעם נכרי כפי שיר או בשם נטאר דיינס בטעות תקרא, משם תדענו וכתב ב"י, כאם סוף פסוק ליל שמים וכבר אטר הנהגה התיישב וכתב א"י לקרות ע"ד, כי כפי בירושלמי, ע"ש. והענין אמרית דיג מלות הנרשעים לשעה הנצחת הכיח קרב בפעיל ודל: קמאתי בנסחור של מורו ויל פתוח מפתוח מבתי מור ויל: ביום א' השבועות יקרא יוג מלות בים ונחייכ יאמר רבשעי כלא כל משאלות כו וכן הווי ונחור הנשלה בים ונחייכ יאמר ב' ג"ס ואי תפלתו וכן נשעה כמקור ח"כ ב' ביצר וכן דקסת וכן רכסת כו, ע"ש: ולא יאמי נחנן לומר החפשי בים רק עם אחת לכר, ימ"ש וכן נשעה כמקור כו בהוצאת סית, ותיחייב עמקתה עם האי ששעה הנצחת סית, ומזה וכן שפא"י אין

בְּאֵר הַיִּטָּב

או את ותיי ברכה לבטלה, אחרונים: (א) קורין. אידי דתיכיא להו ותיי דעתיהו ושמיני, אע"ג דבשלמא אמרין תרי קלא לא משתמצי, ומוציאין רבים יית, ש"ס. ותיי דמה"ס הטנגי שמקדשין שנים או שלשה או יותר חסד משבת וי"ט, דג"כ תכ"ב צליחו, ח"י: (ז) ק"י. דשם פסק רמ"א דהצבור מוזכרין במוסף עד שישקטעו שהש"ץ אינו מזכיר במוסף או הם פוסקין במסקנה וקשב לבוש: וא"ח תריוו קדם מוסף שלא יאמרו משיב הרוח, וי"ל דזה פאלו מקאנים בגשמים, ע"ד שאמרו אין מהפללין על רב גשמים, עכ"ל.

ורש תרמי' בארזותיו סינו יד דהינו קטאמר חסון כפירו מלא ע"ג, ידיום ב' כפירו ששליש פסגם הג' פי אין להם אלא יו"ט אחר ומקמה אין סית כו, ע"ש. ועין

מִשְׁנֵה בְּרִיתָה

ופרטי דינים אלו ענין לעיל סימן 1021: (ה) בְּאַמְצַע הַפֶּרֶק וכו' 1018, ואלו הן (ה) הַפְּרָקִים: הַלְלוּהָ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' יְגוֹ, בַּעֲבַת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם יְגוֹ, לֹא לָנוּ ה' לֹא לָנוּ יְגוֹ, אֲנַחְבֵּי יְגוֹ, הַלְלוּ אֶת ה' קֹל גּוֹיִם יְגוֹ, מִן הַמִּצְרַיִם יְגוֹ, וְדוֹ"ק כַּתֵּב דִּימָן הַמִּצְרַיִם אֵינוּ תַּחֲלַת הַמְּזוֹמֵר, אֶלָּא מִתְחִיל הוֹדָה לַה' כִּי טוֹב יְגוֹ: (ו) בְּאַמְצַע, הִנְנוּ אֶפְלוּ בְּאַמְצַע הַפֶּרֶק: (ז) וְשִׁקְחָ וכו'. מִדְּסַחַס, מִשְׁמַע אֶפְלוּ שִׁקְחָ בְּאַמְצַע 1014, וְעַצְוֹן לְעֵיל בְּסִימָן חֻכָּב סְעִיף-קֶטֶן כִּד בְּמִשְׁנֵה בְּרִיתָה 1015: **ב' (ח) אֶפְלוּ עֶשְׂרֵה קוֹרִין פְּאָחַד**, רוּצָה לוֹמַר, אֶפְלוּ הִיכָא שְׁמוֹצִיאִין יְדֵי חוֹבָה (ו) בְּאַמְיָוֵן לְאַמְרִים, וְלֹא אִמְרִינוּ תָרִי קֶלָא לֹא מִשְׁתַּמְצִי, בְּרֵאשְׁוֹתָן סִימָן קַמָּא סְעִיף ב' לְעֵצוֹן קְרִיאת הַתּוֹרָה, דְּהַלֵּל חֻבִּיבֵי לְהוֹ מִשִּׁים זְכוּרֹן הַטֵּם 1016 וְיִהְיֶה דְעִמְהוּ וְשַׁמְעִי, וְמַהֲיֵי עֲצָמָא גִּם-כֵּן הַמְּנַהֵג שְׁמַקְדְּשִׁין (ו) שְׁנֵים אוּ יוֹתֵר חֲסַד בִּשְׁבַת יוֹם-טוֹב, אוּ כְּשִׁינְשִׁבִין פֶּסַח בְּמַה בְּצִלְיָה-בְּחִים וּמְקַדְּשִׁין לְהוֹצִיא בְּנֵי-בֵיתָם, מִשׁוֹם הַקִּדְּוֹשׁ חֻבִּיב לְהַטֵּם 1017 וְיִהְיֶה דְעִמְהוּ וְשַׁמְעִי 1018, (ח) וּמִקְּבַל מְקוֹם יוֹתֵר טוֹב שְׁלֹא יִקְדְּשׁוּ בְּכַת-אַחַת 1019 הִיכִי שְׂצַרְיִכִין לְהוֹצִיא בְּנֵי-בֵיתָם, אֶלָּא וְהָ אַחַר זֶה: ג' (ט) וּמִפְּטוֹר קוֹרָא וכו'. וְעַצְוֹן לְעֵיל בְּסִימָן קֶלָא בְּמִשְׁנֵה בְּרִיתָה סְעִיף-קֶטֶן יא 1020: (י) 'בְּעַת הַהִיא', וְנִשׁ מִתְחִילִין 'וַיֹּאמֶר וְהוֹשַׁע אֶל הַעַם הַהַקְדָּשׁוֹ', (ט) וְכֵן גִּזְרִין עֲכָשׁוֹ: (יא) 'וְאִין מְזַכְרִין וכו''. דַּעַת הַמַּחְבֵּר, דְּהוּא מְנַהֵג סְפָרַד, שְׁאֶפְלוּ בְּמוֹסֵף וּפָאָ אֵין מוֹפְרִין גְּשָׁם, וְלָזֶה חֻכָּב רִמ"א: וְעַצְוֹן לְעֵיל סִימָן קִיד סְעִיף 1021, דְּשֵׁם מְבַאֵר בְּהַגְ"ה' הַמְּנַהֵגוּ הוּא כְּפוֹסְקִים דְּסִיבְרָא לְהוֹ דְּהַצְּבוּר מוֹפְרִין בְּמוֹסֵף, עַד שְׁלִישִׁימְעוּ שְׁשֵׁלִיתִי-צְבוּר אֵינוּ מוֹפְרִי בְּתַפְּלוֹתוֹ (י) שְׁחֹזֵר בְּקוֹל רֹם, אִזּוּ הֵם פּוֹסְקִין בְּמִנְחָה, (יא) וְהוּא הַדִּין תִּיחִיד שְׁאֵחַר תְּפִלָּתוֹ בְּמוֹסֵף עַד אַחַר שְׁהַפְּלַל הַשְּׁלִיתִי-צְבוּר וּפְסַק לוֹמַר 'מַשִּׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגְּשָׁם', גִּם-כֵּן שׁוֹב לְעֵיל סִימָן (יב) מִשָּׁם וְאֵילָף מִלְּשָׁאֵל וכו'. הִנְנוּ, בְּחֹלֵי-הַמּוֹעֵד שׁוֹב לְעֵיל סִימָן קִיד סְעִיף ג' וְכַבְּאוֹר הַלְכָה, וְהַנְהַ, אֵף שְׁהַסְפִּימוּ הַפּוֹסְקִים שְׁאִין נְכוּן שְׂכִירֵיו הַשֶּׁמֶשׁ דְּכַר זֶה בְּצְבוּר שְׁשׁוֹב לֹא יִפְרִידוּ גְּשָׁם וּמָטָר, שְׁנָרְאָה כְּאִלוּ מַכְאֵנִים עַל הַגְּשָׁמִים, וְעַל דִּרְף שְׁאִמְרוּ אֵין מִתְפַּלְלִין

בְּאוֹר הַלְכָה

הלכה כרבי, וכתב בפרטא דילן אמרין משמח דהוסיף מדילה לסיס אף בשל יום-טוב נמי, אכל הוא רק לבתחלה, דאין זה מעקר נסח סגוריה, ופסק הש"ס גם בזה הלכה כרבי, והניו דלכתחלה צריך לסיס בשל שניהם, אבל בדיעבד בשל שפת לחד סג וכהיא דירושלמי, וכן ראיה בנשמת-אדם שצדד גס-כ"ן דב"י קאי רק אלתחלה, ולפי זה יש חילוק בין שפת יום-טוב, דאם דלג בשל יום-טוב יצא, אבל דלג של שפת לא יצא, דעקר נסח סגוריה הוא של שפת, ונהי שפתי תפיל יום-טוב לא הועיל ביום וקאלו לא חסם מל דקבוצא לא יצא: אכן התייחדים כתב דבכל אפן יצא, ואשתעי זה מן הירושלמי דחיי דהתבאר כולל שני דברים וסיס בשל אחת יצא, דהכי איתא דחס: רבי אבהו בשם ר' לרנן, ככל מקום צבר והקביר אדיר המלוכה לא יצא הוי מן יבאל הקדוש של ראש-השנה וכלכד במוסף, ואתא כרבי יוחנן בן נורי, ופרש, משום דרובי יוחנן בן נורי צריך לכלל טעיות בעצמות השם, ולכן אף אם חסם בסוף רק "ברוך אתה ה' אדיר הפלוכה" יצא אף שלא תקביר קדשת השם בתימינה, הרי דברכה שכוללת שני דברים והתם באחת, ואפלו כמה שאינו מעקר הברכה וכןן קבא שעקר הברכה הוא קדשת השם ומלכות נכלל בהן. יצא בדיעבד, אטנם לעניות דעתי קשה לי טובא לפרוש זה, דאם-כן מאי קא משמע לן דבכל מקום אם צבר והקביר "ברוך אתה ה' אדיר הפלוכה" לא יצא, שפיטא, דהא לא חסם בקדשת השם כלל? ועל-כן נראה לעניות דעתי הוויי דחסם בקדשת השם רק שתיקביר גם "אדיר המלוכה, והכי פרושו, דבכל השנה אם תקביר "ברוך אתה ה' אדיר המלוכה האל הקדוש" לא יצא, ששנה מטטטע, לכד במוסף של ראש-השנה לרבי יוחנן בן נורי, דאף דלכתחלה צריך לסיס בקדשת השם לכד ועין שם באלפס בש"ט ר"י פ"י ברוך מה שכתב בדעת רבי יוחנן בן ברוך, מכל מקום אם צבר ואמר "ברוך אתה ה' אדיר המלוכה האל הקדוש" יצא, שגם זה הוא מענין הברכה לדידה, ואף שפיטא אחר-כך במלתמות פרק ד ראש-השנה דמשמע שם מרהיטה ולשמה שפירש גס-כ"ן הירושלמי שהשמות אדם, מכל מקום לדינא אף לפי פרושם אינו מקביר, דקמא לן לדינא רובי אליעזר דהתם דאם שנה עקר דקמא חסיס באחתם שנקלל פה יצא, וכפי מה שכתבנו

שְׁעַר הַצִּיּוֹן

(ה) אלהי רבה: (ו) ואימתי יבולין להוציאן, ענין לעיל בסימן חכב בבאר גולה דבור המהחיל ללל: (ז) חקי-עקב ושי"א: (ח) הגרו' בשם מ"ט, והקדור מגזים פסח דכשאי דברים הוי מפה שנוצר בן אין פדאי אף במקום שאין מוציאין אחר את חבורו, דמכלכלין זה את זה, הוי מראש-השנה יום-הכפורים מפני שכל אדם סידרו קדור, ענין שם: ולא נדעתי, ולא גברתי-ספולין מן מודה לך והלצה הטנגי שפירכין ביחד בכל מקום: (ט) חקי-עקב: (י) דבלחש גם הוא צריך לחפור כמו שאר העם: (יא) מגז' אברתם ושי"א:

הלכות פסח סימן תפח

ביאורים ומוספים

להתפלל אלא ששכנה וכדו' מונעת ממנו להמשיך להתפלל במקום הזה.

(15) שם כתב שאפילו שהה מחמת אתם שהמקום לא היה נקי וכדו', אמנם הוסיף שם (סי' קה) שיש מהמורים באונס שאינו ראי עכשיו להתפלל, ועל כן טוב לחזור ולקרוא קריאת שמע בלי ברכות.

וכן כתב לעיל (סי' סה ס"ק ו) שגם בהלל הדין הוא שאם שהה מחמת אונס בכדי לגמור את כולה צריך לחזור לתחילת ההלל, ובביה"ל שם (סי' א) ד"ה קראה) כתב שדעת הדרכי משה (סי' תכב) אות ה' להקל בזה, אך דעת הלבוש (סי' ה) והביח (שם) והאיר (שם ס"ק ח) להחמיר, ולמעשה נקט בדברי המג"א (סי' תכב ס"ק ט) שיחזור לקרוא הלל בלא ברכות, וכמו שכתב במשנ"ב לעיל (שם ס"ק כד).

[משנ"ב ס"ק ח]

דהלל חביבי להו' משום (קרונו ה"טס"ו) וכו', דהקדוש חביב לה' (סי' קמ"א) ויהי נפשך וְשִׁמְעֵיךָ (וכו'), יתור טוב שלא יקדשו בכתב אֶחָד.

(16) ובהלל של ראש חודש, כתב השו"ג הלכות (סי' תכב ס"א) שיתכן שאין לומר טעם זה, והוסיף, שלכן השריע הביא טעם זה רק בהלכות פסח ולא בהלכות ראש חודש, וסיים בצ"ע.

(17) ובטעם הדבר שהקדוש חביב להם, ביאר החק יעקב (סי' קד) כיון שמוכרזים בו שבחר בנו הקב"ה ונתן לנו שבתות למנוחה ומועדים לשמחה וזכר ליציאת מצרים.

(18) ומטעם זה כתב הרמ"א לקמן (סי' תקפח ס"א), שאם שמע בראש השנה תקיעות שופר משנים שחקעו בשופר כאחד, יצא ידי חובה, וביאר המשנ"ב שם (סי' יא), שכיון שהיא מצוה שבאה מוזמן לזמן, חביבה היא עליו ונתן דעתו לשמוע יפה, אמנם בביה"ל שם (ד"ה ואם) כתב שהיינו דוקא אם כיוון לצאת מאחד מהם, שאז יש לומר שהואיל והדבר חביב עליו, אין קול השופר השני שממנו אין הוא רוצה לצאת, מפריע לו לצאת ידי חובה, אבל אם כיוון לצאת משניהם יחד לא יצא, כיון שאי אפשר לשמוע היטב שני קולות יחדיו.

וכן מטעם זה כתב השריע לקמן (סי' תרצ ס"ב), שאפילו כמה אנשים יכולים לקרוא את המגילה יחד השומעים יוצאים בכך ידי חובה, וביאר במשנ"ב שם (סי' ד) שכיון שקריאת המגילה חביבה ביותר מפני הנס, נתן דעתו לשמוע היטב את קריאתה. אולם בשעה"צ שם (סי' ד) כתב שיש ראשונים שמבואר בהם שרק בדיעבד יוצאים כששומעים את הקריאה משנים, והוסיף, שלדבריהם מה שמובא בגמרא (ראש השנה כו, א) לענין תקיעת שופר שבמקדש שבאותו זמן תקעו בשופר ובשתי הצדורות, ואם כן מבואר שאפילו לבתחילה מותר, יש לומר שכיון שמצותה בכך, אף לבתחילה מותר, וסיים בצ"ע.

(19) כאן כתב שיותר טובי' שלא יקדש יחד, אמנם לעיל (סי' רע"א) סוף סי' ק' סתם וכתב בשם הא"י, שאם רוצים שני אנשים להוציא את בני ביתם בקדוש, לא יקדשו באחד, כיון שיתרי קולי לא משתמע.

[משנ"ב ס"ק ט]

ועין לעיל בסימן קלו במשנה בריה"ק קע"ה קטן יא^{טו}.

(20) שכתב שאם בקריאת המפטיר דילג פסוק מעיקר חובת היום, שהוא מהפסוק "והקרבתם" עד הפסוק שמסתיים ב"לכפר עליהם" וכבר בירך העולה לאחריה, חזר וקורא בברכה.

המשך במילואים עמוד 40

[משנ"ב ס"ק ד]

ופרטי דינים אלו עין לעיל סימן ס"ג.

(12) שכתב השריע שם (סי' ג), שאף אם עומד באמצע הפרק יכול להפסיק כדי לענות לקדושה לברכו ולמודים, ובמשנ"ב שם (סי' ו) כתב, שאפילו באמצע הפסוק יכול לענות, אכן אם הדבר אפשרי יסיים תחילה את הענין, אך אם אינו יכול לסיימו, יענה במקום שעומד ולאחר מכן יתחיל שנית מתחילת אותו פסוק, וכתב במשנ"ב שם (סי' יז), שלקדושה יענה רק את הפסוקים 'קדושי וגו' ו'ברוך כבודו וגו', ולקדושה יענה רק 'אמן יהא שמיה רבה' עד 'עלמאי', וכן יענה אמן שאחרי 'דאמירן בעלמאי', ולא יותר.

ומה שהותר לו לענות לברכו, מבואר במשנ"ב שם (סי' יח) שהוא בין כששומעו מהשי"ן ובין כששומעו מהעלה לתורה.

וכשהוא עומד בין הפרקים, כתב לעיל (סי' נט ס"ק יח) שמותר לו לענות 'אמן' על כל ברכה, אמנם לעיל (סי' סו ס"ק כג) הביא בזה מחלוקת, שלדעת החיי אדם מותר לענות אמן רק על אותה ברכה שסיים, ולדעת הפמ"ג והרעק"א מותר לענות כל אמן. וראה מה שכתבנו שם.

ולברך ברכת 'אשר יצרי' אחר שיצא לנקבו, כתב לעיל (סי' סו שם) שבקריאת שמע וברכותיה לא יברך 'אשר יצרי', אלא רק לאחר התפילה.

ולעלות לתורה באמצע קריאת שמע, כתב לעיל (שם ס"ק כו) שלכתחילה לא יקראוהו, ואם יש רק כהן אחד נחלקו בזה הפוסקים, אך נראה שבין הפרקים אפשר להקל, ויותר טוב שיצא קודם קריאת התורה, והוסיף שהוא הדין לגבי לוי.

ואם כבר קראוהו לעלות לתורה באמצע קריאת שמע, כתב לעיל (שם ס"ק כה-כו) שמוותר לו לעלות אפילו באמצע הפרק, אלא שלכתחילה ישתדל לסיים את הפרק או לפחות להפסיק במקום שמסתיים הענין, וכשעולה לתורה לא יקרא עם הבעל קורא בלחש, אלא ישתוק וישמע ממנו, וגם לא יאמר לגבאי לעשות לו 'מי שברך', ואם הגבאי עושה לו 'מי שברך' ושכח את שמו, מותר לענות לו מפני הכבוד.

וכל דינים אלו, כתב השריע כאן שדינם שווה לענין הלל.

ואם התחיל לומר הלל ועדיין לא פסע כיון שעמד מאחוריו מתפלל, הורה הגרש"ז אויערבך (הליכות) שלמה ראש חודש פ"א סי' ג' שלא יפסע באמצע ההלל, אף אם המתפלל שמאחוריו כבר סיים את תפילתו.

[משנ"ב ס"ק ה]

באמצע הפסוק וכו'^{טז}.

(13) ובזמן הזה שלא נהגים לשאול בשלום אדם שנכנס לבית הכנסת באמצע התפילה, כתב לעיל (סי' נא ס"ק יב וסי' סו ס"ק ב) שאסור להפסיק באמצע פסוקי דזמרה או קריאת שמע, והוסיף בשו"ג הלכות (סי' סו ס"א) בשם החיי אדם (כלל ב סי' ג), שאף מפני היראה כאביו ורבו המובהק שהוא חייב בכבודם אסור, ואם כן גם בהלל אין להפסיק לצורך זה אפילו בין הפרקים.

[משנ"ב ס"ק ז]

משמע אפלו שהה באנס^{טז} וכו', בסימן תכב קע"ה קטן כד במשנה בריה"ק^{טז}.

(14) ובגדר אונס זה, ביאר לעיל (סי' סה ס"ק ב) שיש שני סוגים, יש אונס שהוא מחמת שהאדם אינו ראי ענה לתפילה, וכגון שצריך לנקביו או שיש שם צואה וכדו', יש אונס שהאדם עצמו ראי

מילואים

הלכות פסח סימן תפז תפח

המשך מעמוד צג

הרמ"א לעיל (סי' תכב ס"ב) שכדיעבד יבא ידי חובה, ובטעם הדבר כתב המשגיב שם (סי' יג), שלשון 'גומר' אינו בדוקא לשון סיום, שכן 'גומר' כלשון חכמים משמעותו לפעמים הוא כמו 'קרא'.

10) אמנם, לעיל (שם סי' טז) כתב דין זה שיואמר הלל עם הציבור, על ימים שבהם אין גומרים את ההלל, וכדי לצאת ידי דעת הפוסקים שיחיד אינו מברך על ההלל בראש חודש, וכאן כתב כן גם על ימים שבהם גומרים את ההלל, שבהם לדברי הכל היחיד מברך עליו, וכמו שכתב במשגיב (שם).

ואם שכתב לומר 'יעלה ויבוא' בתפילת הלחש ונוכר קודם ההלל, כתב הדעת תורה (סי' תכב ס"ב) כשם שורת תפארת צבי (ארי"ח סי' טו) שתחילה יאמר הלל בציבור ואחר כך יחזור להתפלל, אבל כשמתפלל ביחידות, תחילה יחזור להתפלל ורק אחר כך יאמר הלל, וכן תורה הגרש"י איערכך (הליכות שלמה ראש חודש פ"א הע' ו) [אלא שהוסיפו בהערה שם, שלדעתו יתכן שאף כשמתפלל ביחידות יכול לומר את ההלל תחילה]. מאידך, הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פליט הע' קד) כתב שאף כשהוא בציבור, טוב שיתפלל מיד.

[שעה"צ סי' קז]

באמצע פסוקי דזקרה שלא יפסקו.

11) ובטעם הדבר כתב לעיל (סי' תכב ס"ק טו), שכשיאמר הלל באמצע פסוקי דמרה"י יפסיד את הברכות של ההלל, כיון שבאמצע פסוקי דמרה"י אינו יכול לברך.

ואם עבר וקרא למפרע וכבר סיים את ההלל ובירך לאחריו, כתב לעיל (שם) שלענין ראש חודש יש לעיין האם כשחזר וקרא כסדר צריך לחזור ולברך, ומשמע מדבריו שבימים שבהם גומרים את ההלל, כשחזר וקרא כסדר צריך גם לחזור ולברך.

ובגדר 'קורא למפרע', אם קרא פרק שלם שלא כסדר [דהיינו שהקדים פרק שלם לפרק שלפניו], כתב לעיל (שם) שאף שנכון לחזור ולקרואו כסדר, מ"מ לענין הברכה כתב (שם) ובשעה"צ סי' כח) שצ"ע אם יחזור ויברך, כיון שיש הסוברים שהמקדים לקרא פרק שלם שלא במקומו אינו נחשב כקורא למפרע.

ואם דילג פסוק או תיבה ואינו זוכר מה שדילג, כתב לעיל (שם סי' כז) שיחזור לתחילת המזמור שלגביו הוא מסתפק.

[שעה"צ סי' ק"ב]

הוא עדין סק"א.

8) ואם קרא מילה באופן ששינה את המשמעות, ונוכר בכך רק לאחר שכבר סיים את ההלל ובירך לאחריו, כתב בביה"ל לקמן (סי' תרצ סי' ד) סוף ד"ה אין] לענין קריאת המילה, שכשחזר לקרוא לא יברך שנית.

[משנ"ב סי' ק"א]

9) ואפילו בימים שאין גומרים בהם את ההלל, אם בירך 'לגמור', כתב

הלכות פסח סימן תפז תפח

המשך מעמוד 186

ובאופן זה שטעה וקרא ביום הראשון את הקריאה של היום השני, כתב הפמ"ג (סי' תצ א"א סי' ג) שמשמע בפר"ח שלמחרת יקרא עוד פעם את הקריאה של היום השני, והסתפק הפמ"ג (הובא בביה"ל שם סי' ד"ה סימן) למה לא יקראו ביום השני את הקריאה שדילגו, וכמו שעושים באופן זה בחול המועד.

[משנ"ב סי' יא]

ועי' לעיל סימן קיד קע"ג ג.

21) ובביאור מחלוקתם, ראה במשגיב שם (סי' ג).

ובמקומות שמתפללים תפילת טל או תפילת גשם קודם מוסף, כתבו בשרית הר צבי (ארי"ח ח"א סי' נה) והקפ החיים (סי' קיד סי' יד) שנחשבת כהכחה, יש לשנות את ההזכרה כבר בתפילת מוסף בלחש.

ואם טעה והתחיל לקרוא מ"הקרבתם", כתבו המקור חיים (כאן קיצור הלכות סי' ג) השערי אפרים (שער ח סי' ט) שאם עדיין לא אמר העולה לתורה את הברכה שלאחר הקריאה, יחזור לקרוא "ובחודש הראשון", ואם כבר בירך, אין צורך לחזור. והוסיף השערי אפרים, שהוא הדין אם קרא רק עד "מלבד עולת הבוקר".

ואם טעה וקרא ביום הראשון של פסח את הקריאה של היום השני [ישור או כשב' וגו'], כתב הברכי יוסף (סי' ד) שיצאו ידי חובה, ואם נזכרו באמצע הקריאה, כתב השערי אפרים (שם סי' א) שאם כבר קראו לו שלשה פסוקים, יברך את הברכה שלאחר הקריאה ויעברו לקריאה הנכונה, ואם עדיין לא קראו לו שלשה פסוקים, יגמרו עמו שלשה פסוקים ויברך ברכה אחרונה, ויעברו לקריאה הנכונה. מאידך, הפתחי שערים (שם) והקפ החיים (סי' כח) הביאו שיש הסוברים שגם אם נזכרו באמצע הקריאה, טוב לא יעברו לקרוא בפרשת "משכו וקחו".

הלכות פסח סימן תפז תפח

המשך מעמוד דד

במשגיב שם (סי' ו) שכיון שאינה מחייבת במצוה אינה יכולה לומר ציונו, ואילו הרמ"א כתב (שם) שיכולה לברך, ובביאור דעתו כתב

ולענין אשה המקיימת מצות עשה שהזמן גרמא האם יכולה לברך על כך, כתב השו"ע לקמן (שם) שאינה יכולה לברך, ובביאור דעתו כתב

הלכות פסח סימן תפח תפט

ביאורים ומוספים

1) 'מעריבת' היינו פוטים הנאמרים ביום טוב בברכות קריאת שמע של ערבית, ומנהג הגר"א (מעשה רב אות קטב) וכן המנהג בארץ ישראל (לוח ארץ ישראל סיכות) שלא לומר פוטים אלו כלל, וכתב הכף החיים (סי"א) שכן הוא מנהג הספרדים שלא לאומרים כלל.

2) ובטעם הדבר שאין אומרים 'מעריבת' בליל יום טוב שחל להיות בשבת [נכמו שכתב הרמ"א לעיל (סי' רעה סי"ב)] כתב לקמן (סי' תרמב סי"א) שכיון שאין הציבור רגילים לאומרים, יש לחוש שמא יטלו נרות כדי לאומרים מתוך הסיידה, ובמשנ"ב לעיל (סי' רעה סי"א) הוסיף לבאר, שכיון שכל אחד קורא מתוך סידורו ואינו משגיח במה שעושה הבורח, יש לחוש שמא יטה אפילו שהם קוראים אותו ענין.

[משנ"ב סי"א ב]

נְקִיָּם יְעֲלִינָה וכו', כְּדֵי שְׂתַקְקֶם יִתֵּר מִה שֶׁכָּתוּב "תְּמִימַת תְּהִינָה"⁴.

3) ומיד אחר קדיש יתקבל, ובמו שכתב החק יעקב (סי"ב ב), הובאו דבריו להלן סי"א מא) שכיון שאמרו קדיש יתקבל, נסתיימה בכך התפילה, ומיד חל החיוב לטפור ספירת העומר.

4) ומטעם זה, כתב הגר"מ טוקציינסקי (לוח ארץ ישראל ניסן) שגם אין לאחר תפילת ערבית במוצאי יום טוב ראשון של פסח. וכן לענין תפילת ערבית בליל יום טוב של שבועות שהוא היום המיט לספירת העומר, כתב המשנ"ב לקמן (סי' תצד סי"א) שיש לאחזרה עד צאת הכוכבים, כדי שיהיו ימי הספירה מי"ט יום 'תמימות'.

ודין 'תמימות', כתב בביה"ל להלן (סי"ה ד"ה סופר) שלשיטת הראשונים שאין ספירת יום אחר מעכבת את ספירת שאר הימים, הרי שדין זה נאמר על כל יום ויום מימי הספירה, ולכן יש להתחיל ולטפור מבערב.

[משנ"ב סי"א ג]

וְנִשְׂמֵי וְעֲבָדִים⁶ פְּטוּרוֹת מִפְּעוּלָה זו, דְּהֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהֵזְמִן נְקָמָה⁶ וכו', מִיָּה, כְּכָר שְׁנָא יְעֲלִיָּה חוֹבָה⁷, וְכַמְדָּה דְּבִמְדִינוּתֵינוּ לֹא נִהְיֵי לְשֵׁי כָּלֵל לְסִפְרָה⁸ וכו', דְּעַל־כֵּל־פְּנִים לֹא יִכְרְבוּ⁹, דְּהָא בְּדָא יִטְעוּ בְּיוֹם אֶמְדוּ¹⁰, וְגַם עַל־פִּירֵיב אֵינִם יִזְדַּעִים פְּרוּשׁ הַמְלוֹת¹¹.

6) ומי שחציו עבד וחציו בן חורין, כתב השו"ע לקמן (סי' תקפט סי"ה) לענין תקיעת שופר, שאינו יכול לתקוע לעצמו משום שצד עבד שבו לא יכול להוציא את צד בן חורין שבו ידי חובה, אלא צריך הוא לשמוע תקיעת שופר מן חורין. ולפי זה הסתפק המנחת חינוך (מצוה שו) מה דינו לענין ספירת העומר לשיטתו שלא יוצאים בספירת העומר על ידי אחר (להלן סי"א ה), האם משום כך פטור הוא לגמרי מהמצוה או לא, ונשאר בצ"ע [ראה בספר מועדים חמנים (ח"א סי' א ד"ה ועיקר) שיש לחלק בין תקיעת שופר לבין ספירת העומר, וכעין סוד דבריו מובא בצפנת פענח (פ"ב מהל' שופר הי"ג)]. אמנם, לענין מצות הנחת תפילין, צידד המנחת חינוך (מצוה תכב) שחייב.

6) ושלא כדעת הרמב"ן (קידושין לד, א), שספירת העומר היא מצות עשה שאין הזמן גרמא [וביאור דבריו ראה בשו"ת אבני נזר (א"ח סי' שפד) ובדברי יחזקאל (סי' מה אות ד)].

וכל 'מצות עשה שהזמן גרמא', כתב לעיל (סי' יז סי"א) שיש שנים פטורות ממנה אפילו מדרבנן, ומימי אם רצות לקיים את המצוה, כתב השו"ע לקמן (סי' תקפט סי"ז) לענין תקיעת שופר, שמותר להן לתקוע, וביאר המשנ"ב שם (סי"ח) שאין בתקיעתן משום חילול יום טוב, שהרי גם מי שאינו מצוה ועושה יש לו שכר על קיום המצוה.

המשך במילואים עמוד 40

[משנ"ב סי"א יב]

שְׂיִאמְרוּ וְזֶן בְּרָכָה וְכוּ²².

22) ואף שמוכרז בדבריו שלהכריז 'ותן ברכה' לא בדין, מ"מ להכריז 'מוריד הטל', כתב לעיל (סי' קיד סי"א) שאפשר להכריז ואפילו בקול, ולא נחשב כממאנים בגשמים. וביאר בזה הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל תשובה בשמו בסוף הספר), שלשון 'טל' הרי מוכרים גם בחורף שאומרים 'ותן טל ומטר', ולכן גם בימות החמה אפשר להכריז 'מוריד הטל'.

[משנ"ב סי"א יג]

וְנִזְכְּרִין לְמִדָּה וְכוּ²³, וְכִדְעֵבֵד אָף אִם לֹא הִנְכִיר אוֹתָם כָּלֵל לְצִיָּא²⁴, וְאִם טְעָה בְּמִיקְסִין²⁵.

23) ולדעת השו"ע לקמן (סי' תקצא סי"ב) אין אומרים ביום טוב את פסוקי הקרבנות, וביאר דעתו במשנ"ב שם (סי"ב ב), שרק בשבת וראש חודש אומרים את פסוקי הקרבנות, שכיון שרגיל בהם אין חשש שיטעה בהם, מה שאין כן ביום טוב.

ובחזרת השי"ץ בברכת רצה קדם 'ותחזינה נותנים לומר וזתערב לפניך וכו'. ובמחזור ויטרי (תפילת יום כיפור) ובסידור בית יעקב (ליעב"ץ מוסף לשלש רגלים) כתבו שהשי"ץ בלבד יחתום בו בברכה 'שאותך לבדך וכו', וימשיך לאחר מכן 'מודים וכו'. מאידך, בספר פאת השלחן (ארץ ישראל סי' ב אות יז, ובבית ישראל סי' כד) כתב שלא לחתום בו בברכה, אלא ימשיך השי"ץ אחר כך 'ותחזינה וכו', ויחתום 'המחזיר שכינתו לציון', וכן הובא בלוח ארץ ישראל (לראש השנה).

ואם שכח השי"ץ לומר 'ותערב' וזכר לאחר שאמר את 'זהשים' של ברכת 'המחזיר שכינתו לציון' או של 'אותך לבדך', כתב המקור חיים (סי"ג) שאינו חוזר, ומימי יחתום 'שאותך לבדך' וכו' [לדעת הסוברים שזו היא תמימת הברכה].

וכשאר כהנים בבית הכנסת, כתב לעיל (סי' קכח סי"א קעג) שלא אומרים 'ותערב', והפאת השלחן (בית ישראל שם) תמה, שכיון שבארץ ישראל אומרים ברכת כהנים כל יום, למה אומרים 'ותערב' רק ביום טוב.

ובחול המועד אם טעה השי"ץ ואמר 'ותערב', כתב הגר"ש וואזנר (קובץ מבית ל"ה ח"ח עמ' ע) שאף שאסור להוסיף כלום בג' הברכות האחרונות, מימי כיון שחוכן בקשה זו הוא כעין התוכן של ברכה זו, אין כאן שינוי מטבע הברכה, ולכן אף שאין ראוי לעשות כן, בדיעבד אינו מעכב.

24) וביום טוב שחל בשבת אם התפלל מוסף של יום טוב והזכיר שבת בתוך הברכה וגם בהתימה, אך לא אמר 'זאת מוסף יום השבת' וגם לא הזכיר את פסוקי הקרבנות של שבת אלא רק את פסוקי הקרבנות של יום טוב, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ד סי' כא אות ג) שלא יצא ידי חובה, ואף שכתב המשנ"ב שפסוקי הקרבנות אינם מעכבים, מימי כיון שהזכיר את קרבנות החג ולא את של שבת, נראה כאומר שלא הקריבו שני כששים של שבת.

25) ואם טעה והתפלל בו תפילת שחרית של יום טוב, כתב לעיל (סי' רעה סי"א) שיום טוב דינו כזה כשבת, ולענין שבת כתב השו"ע שם (סי"ה) שעליו לחזור ולהתפלל, וראה שם את פירושי הדיונים בזה.

סימן תפט

סדר תפילת ליל שני של פסח וספירת העומר

[משנ"ב סי"א יד]

דְּאוֹמְרִים מְעַבְרִית¹ וכו', אוֹמְרִים מְעַבְרִית שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן בְּלִיל שְׁנִי².

צד באר הגולה

הלכות פסח סימן תפח תפח

מלשאל בכרפת השנים: הגה (ג) ונהגין לומר בכל יום טוב בתפלת מוסף פסוקי מוסף היום אחר שאמר: על ידי משה עבדך באמור:

תפט סדר תפלת ליל שני של פסח וספירת העומר, ובו י' סעיפים:

א בקורא מנחה סיד
ב פשוט כפשוטה
ג נהגה כו ג כנסתא
ד מנחה סיד

א (ב) (א) *בליל שני (ב) *אחר תפלת ערבית (ג) מתחילין (ג) *לקספר העומר. ואם שכח לקספר בתחלת הלילה, (ד) הולך וסופר כל הלילה. *וימצוה (ג) [ג] על כל אחד (ח) לקספר לעצמו.

שערי תשובה

בשערי אפרים שער יחד סעיד ה שנסבתי עם שיש נהגין להתחיל הייג בזה ויעבר כו. ופירושי שערים עם שבתאי שראיתי באיזה ספר שאין להתחיל ויעבר. וכתבו שאפשר העטם. לפי שאין אוקרים דרך בקשה. ומה ראיתי כי דבר זה נשאל להרמיו עם והוא דיל הטיב שאין לאמרו בתפלת יריט פלל כי או הפנה בקחינו עלינו והיא כוד אטינתן גיש. ואין פנו כח אפלי כביים לקאמט דרך תחת רק דרך שבת עיד שאוקרים י' ג טיות של כל אל כסוד, ומנה דעקר אמירתן הוא פקורא פתיח ונזקא פירוס הראשונים כו, ע"ש, ומהדנא נהג לומר אף במים אחרונים של יריט, וע"ש שפם אם חל יריט בשפת שאוקרים ברוך שמה לא נדחה תפלה זו כי תפלת ברוך שמה אין עקרה אלא בתפלת שבת כו, ע"ש, ומפשע דבטאי יריט שאינו חל בשבת אין אוקרים ברוך שמה. והאינא הוא לומר גם ברוך שמה בכל יריט אף שאינו חל בשבת. וגם בזה בשעת הוצאת סידת וקמטיל: [ג] על. ע"ש. וען שאלתהע"פ סימן קלט שחוקק דאף שאינו מבין בלתיק וצא. ע"ש:

באר הלכה

לעיל הלכתי והושע בן לוי דפסק קרבי גרוא דהנהו לעגן דיעבר נפוי, שאם שנה וסנס רק של יום טוב לא יצא, כדי שלא יסוד משי"ש שלנו ונכיל. וצריך עיון למעשה. אכן אם סיס בשל שבת לחור והתחיל יצוה בנדאי אינו צריך לחור:

* אחר תפלת ערבית. כתב בספר מור וקציעה בשם הוספדיון אחר תפלה, משום דבדורות הראשונים היה המנהג להפיל ערבית קדם תלילה וקסיים המערים התחילה תלילה, ואז היו סופרין פדין בתחלת הלילה⁽¹⁾. אכן בהקדש לב סעיד קטן טו כתב מהרי"א צריך להקדים קריאת שמע ותפלה שהוא תדיר⁽²⁾. * לקספר העומר. הנה דעת הרמב"ם והתוס' שהיא נהג מן התורה עם עתה⁽³⁾. אכן דעת השו"ע ושלחן ערוך וכן פוסקים שאינה נהג מן תורה אלא כו' למקדש שהקריבו עמר⁽⁴⁾, וכן הוא סוגית הפוסקים הסיפון זה. אכן באמת הרמב"ם פס"ן לאו יחידה הוא פדעמו, שגם דעת רבנו לעזריה בן הוא. עין בשלג' ליקט סימן ולד, וכן הוא גם בן דעת רבנו בתקוני שם, עין שם בסוף הסיפון, וכן הוא גם בן דעת רבב"ה, וכן באור זרוע סימן שט, ומשמע שם דגם האור זרוע מורה לה בדינו. עין שם, וכן מדברי רב יהודאי ורב עמנוס ור"ץ גיאנות שהספיק לדבריהם, והנכא בשטור. שאם לא כנה סעורב שהפסיד. דהקפידין אנו על "מטימות", משמע לבאונה שהוא מן התורה ולא לכו' בעלמא, מדודי העטור לדבריהם מטעם דספירת העמר לדין ליתא מראיותא, דהשטא ליקא לא הבאה ולא קרנן וליקא לדקורין בתמימות, משמע דלדודיה טרי דאויקא [אמנם יש לומר קצת דסביא להו דאף שהוא רק נכר למקדש, ששאהו וכו' פנין דאויקא דנדקא תמימות]. הלפי זה יש סעוד גדול למנהגנו שאנו והיריב שלא לקספר עד צאת הכוכבים, אהרי דלדעת כמה רבנותא הוא דאויקא. אחר כך מצאתי פסין זה גם כן באליה רבה, אלא שלא זכר כל המי גדולים שכתבנו: * ומצוה על כל אחד וכו'. עין משנה ברוח שנסבתי מחלקת האחרונים אם אפרין כזה שוטע בעונה, והיא מחלקת הלבוש ותקיעה עם הפרי חדש, דלביש ותקיעה - כמו דלעגן לולב דרשינו "הקדשם לכם" לקל אחד ואחר. כמו כן הכא צריך כל אחד ואחד בעצמו לקספר. ופרי חדש מקל בזה, וכן נוטה דעת הבכוריוסף. [ולענין דעמי דבר זה פלגתא בין הראשונים דרש"י פרש עם במנחות סו"ה צמוד ב על מה דקאמר שם בגמרא 'לקל אחד ואחר' של אחד חכב לקספר, וכאר פחיושי הרשב"א דבריו, דאי פונת התורה לצבור לבד ולא לקל חיד ונתיי בני לה למימר 'וספרתם' לבד ולשחק,

באר היטב

וכתב המ"א: ובי' דאם חיד אחר תפלתו עד אחר שהתפלל ש"ץ מוסף לא יאמר משיב הרוח כיון שפסח פסק הש"ץ, ע"ש, וכן כתב החת"ע"ק: (ב) בליל. ואוקרים הפעריים השוכים לליל שני אף אם חל יום ראשון בשבת, דבשאר חגים אם חל יום ראשון בשבת אוקרים בליל שני הפעריים של יום ראשון והשני נדחה, מ"ט ביום ב' של פסח אוקרים לעולם הפעריים השוכים ליום ראשון בסוף מספיקה, וכן נהגין: (ג) לקספר. עמ"א ובח"י. נשים שטוחות מספיקה דתרי מ"צ שהריג. וקב"ם. ומיהו דבר שוקא עליוהו חובה, מ"א: (ג) על כ"א. ואם ורצה, שומע התורה מול"ץ וסופר דבטאי יריט שאינו חל בשבת אין אוקרים ברוך שמה. והאינא הוא לומר גם ברוך שמה בכל יריט אף שאינו חל בשבת. וגם בזה בשעת הוצאת סידת וקמטיל: [ג] על. ע"ש. וען שאלתהע"פ סימן קלט שחוקק דאף שאינו מבין בלתיק וצא. ע"ש:

משנה ברורה

על רב גשמים, מכל מקום נראה לי שבזמן מאד שהשמש נכזר (י) בנשאי לרב העולם קדם תפלת מעריב של לילה ראשונה של חל-המועד שאמרו 'ותן ברכה' וכו'⁽²⁾, כי האנשים פשוטין רבן נכשלין בלילה ראשונה, וכן למחר בתפלת שחרית, עד שישמעו מן השליח צבור שפסק, והש בנה חשש כמה מאות ברכות לבטלה: (ג) ונהגין לומר וכו'⁽³⁾. ודריצבד (ג) אף אם לא הזכיר אותם כלל יצא⁽⁴⁾, ואם טעה במוספין⁽⁵⁾ והזכיר של יום אחר, וכן בספוח שאמר ביום ראשון דחל-המועד מה שאינו שוף כלל לאותו יום, כגון שאמר 'ביום הרביעי', אם לא סיס הברכה ותחיל מוספיו התרבות, ואם סיס התורה אין צריך לחזר (ח"י אדם בסוף כלל כח):

א (א) בליל שני. כתבו האחרונים, דאוקרים מערבית⁽¹⁾ השוף ליום שני אפלו חל ליל שני כמוצאי-שבת: ואף-על-פי דבשאר חגים שחל יום ראשון בשבת אוקרים מערבית של יום ראשון בליל שני⁽²⁾, שאני הכא דהמערבית הוא מעגן של ספירה: (ב) אחר תפלת ערבית. וקדם עלינו⁽³⁾, דכל מה דאפשר לאקדומי מקדמין כדי שיתקדם יותר מה שכתוב "תמימת תהינה"⁽⁴⁾: (ג) מתחילין לקספר וכו'. ונשים ועבדים⁽⁵⁾ פטורות ממצוה זו, דתרי מצות עשה ששופן גרמא⁽⁶⁾. וכתב המגן אברהם: מיהו, דבר שוקא עליוהו חובה⁽⁷⁾, (ג) וכמה דבמדינתנו לא נהגי נשי כלל לקספר⁽⁸⁾. וכתב בספר שלחן שלמה דעל-פל-פנים לא יברכו⁽⁹⁾, דהא בוראי יטעו ביום אחר⁽¹⁰⁾, וגם על-פירב אינם יודעים פרוש המלות⁽¹¹⁾: (ד) הולך וסופר וכו'. דכל שלא עבר הלילה⁽¹²⁾ לא נפיק צדין מקבל הכתוב "תמימת תהינה"⁽¹³⁾: (ה) לקספר לעצמו. דכתיב "וספרתם לכם". משמע שהמצוה חל על כל חיד ויחיד⁽¹⁴⁾. והנה משמע מנה דבספירה אינו כמו בשאר מצות הסלוי באמירה, לעגן דהיש ותבדלה וכו' צא בזה, דאם שטע לעברו ונתפנן לצאת דיוצא בנה משום דשומע בעונה, והכא גלמה התורה ולא יצא כל כמה דלא ספר בעצמו⁽¹⁵⁾. (ג) אבל יש מאחרונים שכתבו, דכנת התורה הוא רק דלא נימא דמצוה זו אבייתדין לבד קאי. כמו בשמטין ויובלות דכתיב שם "וספרתם לכם". אלא קאי אצבור, אבל באמת אם שמע מתברו שספר והתפנן לצאת וגם חברו פתן להוציא וצא, כמו בכל מקום דקומא לן שומע בעונה. (ד) וכל זה בספירה, אבל

שער הציון

(י) או כתב מקדם יום טוב על הנה, שפילל אי חל-המועד ואילו יאמרו ויתן ברכה וכו' ודריקנו כפחל, והנס שיעמי שישפצאו מפקפקין עם על זה, אפלו הכי נראה לי שזה צריך מלשבווא כמה עשיות אנשים [ולפעמים כמה מאות] לדי' ברכות לבטלה: (י') אחרונים: (ב) פוסקים: (ג) גם הפרי חדש כתב בפשיטת דנשים פטורות ולא הזכיר ממנהגא דנשי בזה, וכן חמ"ד אדם השמיט האי מנהגא. ועין בבכוריוסף מה שכתב בזה: (ג) עין בבאור הלכה: (ד) אחרונים:

